

11 клас.

Тема: Греція – колыска мистецтв. Видатні скульптори Греції.

Мета: ознайомити з мистецтвом Греції; формувати уявлення про характерні риси грецького мистецтва; дати уявлення про грецьку скульптуру, її історію та етапи розвитку; розвивати уміння аналізувати і систематизувати матеріал; виховувати почуття прекрасного.

Обладнання: тест-картки, відеофільм, роздаткові картки.

Хід уроку:

I. Оргмомент.

«Людина — міра всіх речей»

II. Актуалізація знань.

III. Вивчення нового матеріалу.

1. Вступне слово вчителя

Греція — колыска європейської цивілізації й джерело її величі. Греки заклали підвалини більшості наукових дисциплін (філософії, філології, медицини, природознавства). Грецькі література і музика — найдавніші в Європі. Знайомі назви літературних родів і жанрів (епос, лірика, драма, комедія, трагедія) — грецького походження. Слова «музей» і «музика» також народилися в Греції. Музами називали богинь — покровительок мистецтв і наук.

У Давній Греції високого художнього розвитку набула *архітектура*. Античні архітектори надавали своїм пам'ятникам величності правильністю пропорцій, простотою, гармонією. Найдосконалішими грецькими спорудами є мармурові храми, в яких відчувається внутрішній зв'язок духу і природи. **Грецькі храми породили три архітектурні ордери: доричний, іонічний та коринфський.**

Архітектурний ордер — конструктивна система стійко-балкової конструкції. Перший вирізняється строгістю й простотою, другий — найграціознішими та своєрідними формами, третій є варіантом іонічного ордера; його декор більш насичений. Придивіться до верхівок колон — капітелей, і ви одразу побачите яскраву відмінність цих стилів. Капітель колони доричного стилю має різкий профіль, іонічна — рельєфно прикрашена і єднається із стрижнем колони за допомогою орнаменту, часто у вигляді перлистого шнура, а коринфська прикрашена стилізованим листям аканта.

Висока майстерність, якої досягли грецькі скульптори, не випадкова, адже скульптура, як і будь-який вид мистецтва, тісно пов'язана з іншими явищами культури та суспільства. До того ж Греція мала незрівнянний матеріал для скульптури у вигляді різноманітних порід мармуру, відносна прозорість якого відбивала на поверхні найтоншу гру світла й тіні.

2. Робота за варіантами.

У гомерівський період (XI — VIII ст. до н. е.), названий на честь поета, який стояв біля витоків європейської літератури, автора «Іліади» та «Одіссеї», скульптурні пам'ятки були представлені статуєтками культового характеру і зображували божества. У них переважає спокійна гармонія, що характеризує поняття *«грецький профіль»*.

Наступний період — **мистецтво архаїки (VII — VI ст. до н. е.)** — характеризується розквітом скульптури. Це знаходить відображення у створенні статуй богів, героїв, атлетів, юнаків та дівчат. «Людина — міра всіх речей» — головна тема мистецтва Греції. Людина уособлює загальне, тим вона й цікава. Давніх скульпторів вабить типове, а не індивідуальне.

Матеріалом для скульптури в цей час були вапняк і мрамур. Іноді дерев'яні скульптури обшивали листами бронзи. Спершу в скульптурі переважали строго симетричні нерухомі фігури. Проте оскільки Греція була батьківщиною Олімпійських ігор, її громадяни високо цінували фізичну культуру, зрозумілим було прагнення майстрів відтворити в скульптурі прекрасну, фізично досконалу людину. Отже, наприкінці VII ст. до н. е. з'явилися мармурові статуї юнаків, зображених не статично (нерухомо), а в русі.

У період **класици (VI -IV ст. до н. е.)** характерною ознакою стилю була, чистота і глибина думки, а в архітектурі — збалансованість композицій та рівновага їхніх частин. Першим скульптором, який поставив собі завдання втілити момент переходу тіла від одного руху до іншого, був **Мірон**, що жив у середині V ст. до н. е. Працював він у бронзі. Одна з його славетних праць — статуя «Дискобол» (існує в численних мармурових копіях). Цій скульптурі притаманна краса ліній. У ній Мірон засобами статичного мистецтва передав жвавість рухів, внутрішню напруженість фігури, зафіксувавши момент між обома рухами.

Мірон цікавий не лише тим, що прагнув «упіймати» стан переходу тіла від одного руху до іншого. Крім фізичного напруження атлета, в статуйі передамо вольову зосередженість і водночас концентрацію спокою, гармонію цієї людини.

Надзвичайно цікава також його статуя «Афіна і Марсій», що відтворює беотійську легенду. Богиня Афіна побачила на поверхні води, як спотворюється її обличчя під час гри на флейті, кииула інструмент і прокляла того, хто його підніме. Тоді підбіг сатир Марсій і схопив флейту, але Афіна вдарила його по руці так, що він випустив її знов і, і ляканий, відскочив. Саме цей момент обрав Мірон. З двох фігур цікавішою с фігура Марсія. У ній втілено те, чого, власне, й прагнув досягти Мірон: зобразити тіло в момент стрімкого руху, передати саме рух. Спокійній, величній позі богині Афін протистоїть дещо комічна фігура, що яскраво виражає внутрішню боротьбу між жадібністю і страхом. Бездоганно відтворено анатомію тіла; обробка волосся і обличчя ще позначена певною умовністю, але цей витвір, безсумнівно, містить у собі духовний момент, сутність якого полягає у вищості шляхетного над потворним.

У той самий час, що й Мірон, жив і творив один з видатних давньогрецьких скульпторів **Фідій**. Його перші юнацькі роботи були пов'язані з темою уславлення перських воєн. Тому скульптури «Афіни Промасос», «Афіни-Діви», «Лемпійянки» були величезних розмірів (наприклад, перша — 9, друга — 12 м заввишки). Це були прекрасні твори, виконані для Акрополя та храму Парфенона в Афінах. їхні во-йовничі, хоч і спокійно величні пози втілювали могутню божественну охорону. Найкраще уявлення про творчість Фідія дає скульптурне оздоблення храму Парфенона в Афінах та храму Зевса Олімпійського. Зображення Зевса було виконане із золота та слонової кістки.

Епоха елліністичного мистецтва (IV — I ст. до н.е.) сформувала різні скульптурні школи. У цей час також було створено чимало видатних пам'яток скульптури. Це і «Ніка Самофракійська», і «Афродіта Мілоська», і, звичайно, «Лаокоон» — скульптура, в якій відбилися віртуозність і майстерність скульпторів нової доби, виконана **Агесандром, Афенодором і Полідором**. Цей твір було знайдено 1512 р. у Римі. Нині він зберігається в музеї Ватикану.

Отже, скульптура Давньої Греції відбила притаманну цьому типу культури нероздільність та взаємопроникнення матеріального й духовного; античне мистецтво показало тілесну людину, але її тіло було внутрішньо одухотворене — звідси естетичний, а не анатомо-фізіологічний сенс статуй великих скульпторів цього історичного періоду. Навіть поет Гомер та драматург Софокл описували душевний порух людини тією мірою, якою він міг бути виражений пластично.

Своїм мистецтвом давні скульптори служили богам і вільним громадянам. Вільними були і самі митці, і їхня праця. Тому в своїх образах вони намагалися виразити те, що їх радувало. Людина була однією з головних тем творчості скульпторів Давньої Греції.

3. Складання таблиці «Історичний розвиток мистецтва скульптури Давньої Греції»

№ з/п	Періоди розвитку грецького скульптури	Характерні риси	Видатні митці	Відомі твори мистецтва
1	гомерівський період (XI — VIII ст. до н. е.),	скульптурні пам'ятки були представлені статуетками культового характеру і зображували божества, у них переважає спокійна гармонія, що характеризує поняття «грецький профіль».		
2	період архаїки (VII — VI ст. до н.е.)	характеризується		

		розквітом скульптури, матеріалом для скульптури в цей час були вапняк і мрамур, іноді дерев'яні скульптури обшивали листами бронзи. Спершу в скульптурі переважали строго симетричні нерухомі фігури але наприкінці VII ст. до н.е. з'явилися мрамурові статуї в русі.		
3	період класики (VI -IV ст. до н.е.)	збалансованість композицій та рівновага їхніх частин	Мірон , що жив у середині V ст. до н. е. Працював він у бронзі. Фідій , що жив у середині V ст. до н. е.	статуя «Дискобол», статуя «Афіна і Марсій» статуя «Афіни-Діви», «Зевс Олімпійський»
4	період елліністичного мистецтва (IV —I ст. до н.е.)		Агесандр , Афенодор і Полідор	«Ніка Самофракійська», «Афродіта Мілоська», «Лаокоон»

IV. Закріплення матеріалу.

1. Бесіда.

2. «Мікрофон». Продовжи речення. «На цьому уроці я дізнався....»

V. Висновок.